

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ (11/9/2011)

Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης και των συν αυτώ

Μνήμη Αγίων Μικράς Ασίας

Κατά τη σημερινή Κυριακή προ της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού, αδελφοί μου, η Εκκλησία μας τιμά την μνήμη των Αγίων Μαρτύρων της Πίστεως και της Πατρίδος, κληρικών και λαϊκών, οι οποίοι υπέστησαν ανείπωτα μαρτύρια και βρήκαν φρικτό θάνατο, τις ημέρες κατά τις οποίες εξελίχθηκε η Μικρασιατική καταστροφή, από την οποία φέτος συμπληρώνονται 89 χρόνια.

Το Σεπτέμβριο του 1922 παίχθηκε η τελευταία πράξη της μεγαλύτερης τραγωδίας του σύγχρονου Ελληνισμού. Μαζί της έκλεισε το ιστορικό κεφάλαιο της διαρκούς και ουσιαστικής παρουσίας του Ελληνικού στοιχείου στην αντίπερα όχθη του Αιγαίου και οι ευλογημένες πατρίδες πέρασαν στη σφαίρα του ονείρου. Σήμερα δε μπορούμε παρά να σταθούμε προβληματιζόμενοι για τα λάθη που οδήγησαν στην καταστροφή. Δε μπορούμε παρά να αναπολούμε τις τελευταίες στιγμές, τα μαρτύρια των προγόνων μας, τον όλεθρο και τον θρήνο στα μάτια των προσφύγων, τη θυσία των ηρώων και των Αγίων που έμειναν να θυμίζουν ότι η Ελλάδα δεν ξεριζώνεται και δε σβήνει όσα μαρτύρια κι αν υποστεί, όσες διώξεις κι εξανδραποδισμούς κι αν της επιφυλάξει η μοίρα.

Ο τελευταίος Μητροπολίτης της πολύπαθης και πολύκλαυστης **Σμύρνης Χρυσόστομος** ήταν ο έσχατος εναπομείνας στις επάλξεις του αγώνα και της αντίστασης. Πανάξιος μιμητής των μεγάλων προγόνων του ηρώων και Αγίων Ιεραρχών, αλλά και απλών παπάδων του Ελληνισμού, έμεινε εκεί προσπαθώντας να εμψυχώσει τους Έλληνες. Έμεινε για να μην εγκαταλείψει τα όσια και τα ιερά μας στα χέρια των απίστων και να θυσιαστεί, ως καλός Ποιμήν, υπέρ του ποιμνίου του. Αξίζει να μάθουμε οι νεοέλληνες το μαρτυρικό του τέλος για ν' αποκτήσουμε ορθή ιστορική αντίληψη, για να γνωρίζουμε το μεγαλείο εκείνων που δε φείστηκαν αγώνων και θυσιών για την προάσπιση της Ελληνοορθοδοξίας μας.

Ο πολεμικός ανταποκριτής Κώστας Μισαηλίδης γράφει σε ειδικό φυλλάδιο που εξέδωσε για τις τελευταίες ώρες της Σμύρνης και το μαρτυρικό τέλος του Μητροπολίτου Χρυσοστόμου: *«Ο δρόμος από την πλατεία του Διοικητηρίου ως την πλατεία Ικί Τσεσμέ αγρίεψε από το μαρτύριο του καινούργιου αυτού Εθνομάρτυρα. Τού έβγαλαν, με ξιφολόγη, τα μάτια, του έκοψαν τα αυτιά και τη γλώσσα. Τον έσυραν από τα γένια και τα μαλλιά. Γύρω από το σώμα του έστησεν η απάνθρωπη, η αφάνταστα βάρβαρη τουρκική μανία τον πιο φρικτό*

χορό. Δεν άφησαν τίποτε το σκληρό και το εξευτελιστικό που να μην το κάμουν στο αφανισμένο και μισοσκοτωμένο κορμί του Χρυσσοτόμου.... Το πρόσωπό του το κατάχλομο, το σκεπασμένο με αίμα των ματιών του, είχε συνεχώς εστραμμένο προς τον ουρανό και διαρκώς έλεγε «Πάτερ, άφες αυτοίς ου γαρ οίδασι τί ποιούου». Όταν μπορούσε ύψωνε το δεξί του χέρι και ευλογούσε τους διώκτες του. Κάποιος αναγνωρίζει τη χειρονομία και με το τρομερό μαχαίρι του κόβει και τα δυο χέρια του Δεσπότη. Εκείνος σωριάστηκε στη ματωμένη γη με στεναγμό που φαινόταν ότι ήταν μάλλον στεναγμός ανακουφίσεως παρά πόνου. Ένας στρατιώτης τον αποτέλειωσε με δύο σφαίρες στο κεφάλι»¹

Την ίδια περίοδο, μαζί με τον Χρυσόστομο, δίνουν την ζωή τους για την αγάπη του Χριστού και της Ελλάδας άλλοι τρεις Μητροπολίτες της Μικρασιατικής γης: Ο **Κυδωνιών Γρηγόριος**, ο οποίος, αφού σώθηκε, ως εκ θαύματος, από ενέδρα Βούλγαρων Κομιτατζήδων το 1905 στη Μακεδονία, μετετέθη στην Μικρά Ασία όπου και συνέχισε αόκνως την εθνική του δράση. «Το 1918, μετά τον εκτοπισμό των γενναίων Ελλήνων Κυδωνιατών, ο Μητροπολίτης Γρηγόριος εφυλακίσθη εν Κυδωνίαις επί τρεις μήνας. Ακολούθως εφυλακίσθη εν Σμύρνη επί εξάμηνον, μέχρι της 26^{ης} Οκτωβρίου 1918 ότε και παρεπέμφθη εις το Γ' Τουρκικόν Στρατοδικείον Σμύρνης, ίνα δικαστεί διά την Ελληνοπρεπή και πατριωτικήν του στάσιν. Διασωθείς τότε, επέπρωτο να μαρτυρήσει υπέρ της Εκκλησίας και του Ελληνικού γένους κατά την Μικρασιατικήν καταστροφήν του 1922»² Ο Γρηγόριος αρνήθηκε να εγκαταλείψει το ποιμνιό του, παρότι Αμερικανικό πλοίο έφθασε στις Κυδωνίες για να τον παραλάβει. Τότε συνελήφθη από τους Τούρκους και ετάφη ζωντανός με 38 ιερείς του.

Ο Μοσχονησιών Αμβρόσιος. Διακονώντας, επί σειρά ετών, στο πλάι του Σμύρνης Χρυσσοτόμου απέκτησε υψηλό πατριωτικό ήθος το οποίο τον οδήγησε μέχρις και αυτής της θυσίας. Τον Αύγουστο του 1922 συνελήφθη από τους Τούρκους και εστάλη στις Κυδωνίες και από εκεί με τα πόδια στο Αρδαμύτιο. Στη διαδρομή εκτελέστηκε με εννέα ιερείς της συνοδείας του.

Ο Ικονίου Προκόπιος. «Εν Μικρά Ασία ειργάσθη με πολλήν δραστηριότητα, συστήσας διαφόρους νέας Ελληνικάς κοινότητας εν τη επαρχία Ικονίου, ιδρύσας πολλά σχολεία και ανεγήρας πολλάς Εκκλησίας. Διά τας πατριωτικάς αυτού εργασίας εγένετο στόχος των νεοτούρκων σωβινιστών, συλληφθείς δε αιχμάλωτος παρά των κατακτητών κατεδικάσθη εις θάνατον, αλλά δεν εξετελέσθη. Τελικώς, όμως, επέπρωτο και ο Ικονίου να θυσιαστεί υπέρ του Γένους μαρτυρικώς αποθανών εις φυλακάς»³

¹ Χριστόδουλος (+), Αρχιεπίσκοπος Αθηνών & Πάσης Ελλάδος, Χίος 21/0/2002

² Κων/νος Βοβολίνης, «Η Εκκλησία εις τον αγώνα της ελευθερίας, 1453 – 1953», σελ. 261

³ όπ.πρ. σελ. 261

Η θυσία των Αγίων Μαρτύρων Ιεραρχών της Μικράς Ασίας, αγαπητοί μου, αποκαλύπτει μία αδιαμφισβήτητη ιστορική αλήθεια • ότι καμία άλλη θρησκεία στον κόσμο και στην ιστορία δεν έχει να επιδείξει Λειτουργούς της Μάρτυρες στους αγώνες των εθνών για ελευθερία, ανεξαρτησία και δημοκρατία, εκτός από την Ορθόδοξη Εκκλησία. *«Ο Κλήρος της Ελληνικής Εκκλησίας υπήρξε πάντοτε πρωτοπόρος στους αγώνες του έθνους και κυρίως στις αλύτρωτες πατρίδες του Ελληνισμού, όπου και επολέμησε και παρότρυνε τους Έλληνες να αγωνιστούν για τα ιερά και τα όσια της φυλής και για την πατρίδα τους και στο τέλος προσέφερε τη ζωή του θυσία στο βωμό της. Ο Κλήρος, έτσι, της νεωτέρας και συγχρόνου Ελλάδος και του Ελληνισμού των αλύτρωτων πατρίδων συνέχισε την αγωνιστική παράδοση και παρέμεινε πιστός στο πνεύμα των Νεομαρτύρων και πρώτων Μαρτύρων – Αγίων της Εκκλησίας»⁴*

Είθε η χάρις, που εκπορεύεται από το υπέρ πίστεως και πατρίδος μαρτύριό τους να σκέπει και αγιάζει την πατρίδα και το έθνος μας. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

---

⁴ Τίτος Αθανασιάδης, «Άγιοι και Εθνομάρτυρες Μικράς Ασίας και Πόντου», σελ. 143